

Docentenhandleiding bij Seneca for president

Bij versie 1.6 van 13 september 2024.

Speelmateriaal

Om het spel te spelen, is het volgende nodig:

- Een **spelbord** met de staten van de VS: 16 rode staten, 15 blauwe staten en 19 kaki (bruine) swing states, de staten waar het nog niet duidelijk is of ze voor de Republikeinse of voor de Democratische kandidaat zullen kiezen, **swing states**.
- **20 rode en 20 blauwe fiches**, die de invloed van de kandidaten per staat voorstellen. Deze invloed betaalt zich dan aan het eind uit in 'kiesmannen'.
- **36 Quizkaarten** waarop vragen staan die invloed op kunnen leveren. Een quizkaart levert 2 fiches op bij een goed antwoord en bij een fout antwoord kost het niets.
- **18 Nieuwskaarten** waarop nieuwsgebeurtenissen staan die 50% kans op winst of verlies kunnen betekenen.
- **Extra kaarten** die de docent kan inzetten in plaats van de nieuwskaarten.
  - zoals **Kernconceptenkaarten** met vragen over de kernconcepten van het nieuwe programma Maatschappijwetenschappen
  - of **Senekaarten** met vragen over de lesstof van de methode Seneca vmbo of havo/vwo (inclusief verwijzing naar hoofdstukken)
  - of **Blunderkaarten** waarop blunders staan van kandidaten en hun running mates en die er voor zorgen dat invloed verdwijnt. Een blunderkaart levert bij een goed antwoord niets op, maar kost een fiche of pion bij een fout antwoord. In de praktijk bleken de blunderkaarten voor verwarring te zorgen en daarom raden we aan om enkele video's van de blunders die gemaakt zijn door kandidaten te tonen en de kaarten verder te laten.

Variatietip

Het spel kan het beste twee keer gespeeld worden: de eerste keer met de opstelling van fiches/pionnen bij de verkiezingen van dit jaar. En daarna een variant met de kaart waar nog veel *swing states* open zijn voor de politieke strijd. Leerlingen kunnen dan eerst wennen aan het spel.

Daarna kan het een tweede keer gespeeld worden, maar dan met de echte 'battlefield': het politieke slagveld waarbij de *swing states* al jaren ongeveer dezelfde zijn: de kaart op het spelbord zonder toegevoegde pionnen.

Vorbereiding

U heeft een **indeling in groepjes** van ongeveer 6 leerlingen nodig: per spel 2 teams kandidaten van elk 2 leerlingen en daarnaast 1 of 2 leerlingen die spelleider (pers) zijn. Spelleiders bepalen of een antwoord goed genoeg is en mogen ook partijdig zijn (binnen de regels van het spel). Dit stelt de situatie in de VS voor waarin sommige nieuwszenders partijdig zijn. Tip: maak de meest rechtvaardige en assertieve leerlingen spelleider bij de eerste keer spelen.

U heeft per groep/spel 1 **dobbelsteen** en ongeveer 20 rode en 20 blauwe **pionnen of fiches** nodig. Spelmateriaal is zelf te maken (zie fiches.pdf) of pionnen zijn te bestellen

bij www.Spellenrijk.nl.

Per spel heeft u ook een **spelkaart** / bord nodig met de kaart van de VS. Er zijn twee varianten: een kaart op A3 formaat of twee halve kaarten op A4 formaat. Tip: lamineer de kaarten.

En tevens **twee stapels kaarten**: quizkaarten en de extra kaarten: nieuwskaarten, Sene-kaarten, kernconceptenkaarten of blunderkaarten. Uiteraard kunt u zelf met schaar of snijmachine aan de slag, maar u kunt ook de leerlingen aan het werk zetten, dan de eerste variant spelen (verkiezingen 2016) en later een complete les met de open variant die spannender en leuker is.

- Laat de spelleaders de kaartjes snijden.
- Laat ieder team zijn eigen fiches knippen.

Starten van het spel

Begin het spel door de leerlingen kort de manier van spelen te vertellen in vijf minuten. Vaak lezen leerlingen de handleiding niet goed. Maar in de handleiding staat ook informatie die nodig is om sommige quizvragen te beantwoorden. Noem dit alvast om de motivatie te vergroten de handleiding te lezen. **Op p.4 van de spelershandleiding staat een compleet en eenvoudig overzicht van te volgen stappen door de spelers per ronde.**

Einde van het spel

Het spel eindigt wanneer u aangeeft dat er nog 5 minuten te spelen zijn. Meestal duurt het 20-30 minuten voordat de staten verdeeld zijn. Dan rollen de spelers nog elk eenmaal een dobbelsteen en gaan de spelleaders alle staten langs om te kijken welke kandidaat welke staat gewonnen heeft. Het aantal kiesmannen wordt geteld (maak eventueel gebruik van het scorebord). En de winnaar wordt bepaald.

Nog meer variaties:

- Een tip van Jip Philips: laat de leerlingen per staat strijden om de winnaar te zijn, begin bij de kleinste staten met de minste kiesmannen. Dat houdt de spanning erin en geeft wat meer structuur. Het nadeel is dat strategisch denken geen rol meer speelt, waarbij vooral om Florida wordt gestreden. En dat gebeurt in de praktijk ook: Florida is de sleutel.
- U kunt de **dobbelsteen** een grotere rol geven zodat het kanselement voor meer spanning kan zorgen. Nadeel: het gevoel van autonomie neemt ook af. Leerlingen die het getest hadden, hebben de rol van de dobbelsteen juist vermindert.
- U kunt **zelf het nieuws of een blunder afkondigen** waarbij u aangeeft of dit voor Republikeinen of Democraten een voordeel of nadeel is.
- U kunt eigen kaartjes maken a.d.h.v. uw eigen lesstof.

Achtergrond informatie bij de blunderkaarten

Het is eventueel **mogelijk om de blunderkaarten achterwege te laten** en – voor het spelen van het spel – enkele blunders **klassikaal** te noemen en te tonen.

De blunderkaarten zijn bedoeld om te leren dat blunders een belangrijke rol kunnen spelen. In al die presidentiële verkiezingen zijn er heel wat blunders door kandidaten ge-maakt die regelmatig in de media (pers) zijn herhaald.

Spelers krijgen 15 seconden om antwoord te geven. Als dat niet lukt binnen de tijd, is het antwoord fout gerekend en moet de speler een pion weghalen van een *swing state*. Als het antwoord goed is, is er niks aan de hand.

Spelleiders lezen eerst de vraag en de instructie bij a) voor. Daarna pas lezen ze vraag hardop voor en gaat de tijd in voor het geven van een antwoord. Na het geven van het antwoord, wordt genoemd of het antwoord goed of fout is en leest de spelleiding c) voor.

1. Hoe schrijf je 'aardappel' in het Engels? Spel dat eens.
  - a. Spelleiding: als de speler 'P O T A T O' zegt, kijk hem/haar dan vragend aan en vraag: "Met of zonder een E aan het eind?".
  - b. Het goede antwoord is POTATO zonder E.
  - c. Achtergrond: de Republikeinse *running mate* Dan Quayle maakte een blunder met deze vraag door een kind te dwingen om aan het woord POTATO een E toe te voegen, ook al was dat een spel fout. Het kostte de Republikeinen invloed. Zie <https://www.youtube.com/watch?v=Wdqbi66oNul>
2. Is Oekraïne wel of geen lid van de Navo?
  - a. Spelleiding: maak de speler onzeker door te fronsen en te vragen: "Weet je dat zeker?"
  - b. Het goede antwoord is: nee, geen lid.
  - c. Achtergrond: de Republikeinse *candidate* Gerald Ford hield tijdens een debat eens vol dat de Sovjetunie geen invloed had in Oost-Europa, terwijl op dat mo-ment de Koude Oorlog in volle gang was. Het werd herhaald en nagespeeld zodat Ford sullig en dom overkwam. Wat hij bedoelde was dat de Oost-Europeanen moesten beseffen dat Ford als president van de VS voor hun onafhankelijkheid zou opkomen. De boodschap kwam niet over. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=PfyL4uQVJLw>
3. Er zijn bewijzen dat u vroeger wiet heeft gerookt. Heeft u vroeger wiet gerookt? Dit is een meerkeuzevraag: A: nee, ik heb nooit wiet gerookt. B: ja, maar dat was tijdens mijn jeugd. C: ja, en daar ben ik trots op! D: ja, maar ik heb niet geïnhaleerd (de rook opgezogen).
  - a. Spelleiding: probeer zo neutraal mogelijk te kijken.
  - b. Het goede antwoord is B.
  - c. Achtergrond: presidentskandidaat Bill Clinton (Democraat) beweerde dat hij marihuana geprobeerd had, maar niet had geïnhaleerd. Dat is vaak tegen hem gebruikt, omdat het als een schijnheilig antwoord over kwam. De andere antwoorden zijn ook fout, omdat iets ontkennen dat al bewezen is, je geloofwaardigheid aantast en zeggen dat je trots bent op iets dat veel kiezers heel stom

vinden, niet zo slim is. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=CeXGnSpjgNM>

4. Noem eens drie ministeries in Nederland die zich met veiligheid bezig houden.
  - a. Spelleiding: als er wordt gevraagd "drie?!" steek dan al je vijf vingers op en zeg: "drie". Kijk neutraal.
  - b. Het goede antwoord is: het ministerie van Defensie, van Binnenlandse Zaken (politie) en van Veiligheid & Justitie (rechterlijke macht).
  - c. Dit voorbeeld is naar aanleiding van een **grappige blunder** door Rick Perry, één van de Republikeinen. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=EZYQ9IYeOIU>
5. Dit is een meerkeuzevraag. Volgens je campagneleider kom je over als een houten Klaas. Je tegenstander komt gezelliger en stoerder over en is losjes in de omgang. Je **moet** iets doen om je invloed te herstellen. Wat doe je? A) Niets, helemaal niets. B) Je ontslaat je campagneleider. C) Bij het eerstvolgende debat neem je een aanvallende houding aan. D) Je maakt een promotiefilmpje waarin je in een stoere tank rond rijdt.
  - a. Spelleiding: benadruk het woordje 'moet' en houd je gezicht neutraal.
  - b. Het goede antwoord is A.
  - c. Achtergrond: in het jaar 2000 kreeg presidentskandidaat Al Gore (Democraat) het advies om minder houterig over te komen en hij koos voor C. Alleen paste die houding niet bij hem en heeft zijn tegenstander (Bush) er toen handig gebruik van gemaakt. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=oAUcyfKESts> . Antwoord D is niet handig: als je een softe uitstraling hebt, moet je je niet anders voor gaan doen. Dukakis (Democraat) heeft wel eens in een tank rond gereden, maar hij was best klein en de helm was te groot. Het werd door zijn tegenstander met succes gebruikt om een anti-Dukakis filmpje te maken. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=9LyYD166ync>
6. Dit is een meerkeuzevraag. Je bent fel tegen de doodstraf. Maar stel je voor dat jouw partner op gruwelijke wijze wordt vermoord door een man. Ook al ben je tegen de doodstraf, zou je dan toch de doodstraf eisen? A) Je legt uit waarom je tegen de doodstraf bent. Dit doe je door voorbeelden te noemen van misdadcijfers die juist dalen als de doodstraf is afgeschaft. B) Je bent even in verwarring en zegt dat je zo'n vraag niet had verwacht. C) Je schrikt zichtbaar en roept: "Wat een vreselijke vraag is dat! Ik zou uiteraard aan de grond zitten van woede en verdriet en daarom is het goed dat in dit land een rechter een vonnis velt."
  - a. Spelleiding: lees de vraag erg droog en kalm voor. Kijk serieus.
  - b. Het goede antwoord is C.
  - c. Presidentskandidaat Michael Dukakis kreeg deze vraag en koos voor B. Hij kwam toen over als een gevoelloos mens. Het antwoord A toont ook geen menselijke gevoelens en is dus niet slim. Antwoord C is niet verstandig, omdat je dan overkomt als iemand die heftige vragen niet had verwacht. En dat moet wel. Zie: <https://www.youtube.com/watch?v=DF9gSyku-fc>
7. Het is *Super Tuesday*: de dag waarop in heel veel staten tegelijk voorverkiezingen worden gehouden. Je vrouw en jij moeten je opsplitsen om tegelijk in het ene en in het andere deel campagne te moeten voeren. Wie gaat er naar het lekker warme Californië en wie gaat er naar het koude en saaie New Jersey waar je al 15 punten voorloopt op de andere kandidaten? Wat ga je doen? A) Helemaal niet splitsen, we gaan beide naar Californië en hopen dat New Jersey het ons vergeeft. B) Ik ga naar Californië en maak grappen over mijn vrouw in New Jersey. C) Ik ga naar New Jersey en maak grappen over mijn vrouw in Californië.
  - a. Spelleiding: lees de vraag enthousiast voor. Glimlach.
  - b. Het goede antwoord is A.
  - c. Presidentskandidaat Gary Hart maakte de blunder dat hij in New Jersey grapjes maakte hoe leuk zijn vrouw het in Californië had. Hij suggereerde dat New Jersey

niks aan was. De kiezers in New Jersey straffen hem af terwijl hij flink voor liep. Gary Hart won wel Californië. Hij had misschien beter niets kunnen doen.

8. Tijdens een speech begint een baby te huilen. Dat is natuurlijk irritant, want mensen zijn afgeleid. Wat ga je doen? A: Je negeert het huilen ook al is je speech daardoor verpest B: Je vraagt tijdens de speech of de baby naar buiten kan. C: Je maakt een grapje en zegt dat je het helemaal niet erg vindt dat een kind huilt. D: Je blijft stil totdat het opgelost is.
  - a. Het goede antwoord is A.
  - b. Donald Trump koos eerst C en later B.
9. Je wilt ontzettend graag de beroemde Oprah Winfrey als running mate, maar ze heeft al eerder haar steun gegeven aan jouw tegenstanders. Wat doe je? A: je verklaart publiekelijk dat je graag Oprah Winfrey wilt hebben omdat je dan makkelijk gaat winnen. B: je praat er niet over. C: je zegt tegen iedereen dat Oprah 'ja' tegen jou gezegd heeft. Nu moet ze wel. D: Je doet alsof je Oprah niet kent.
  - a. Het goede antwoord is B.
  - b. Donald Trump heeft A gekozen. Zie o.a.: <http://www.demorgen.be/buitenland/donald-trump-struikelt-van-blunder-naar-blunder-b3a10458/> (geen video)
10. Tijdens een speech onderbreekt een journalist je en dramt door over je mening over Spaanstaligen. Je wilt je speech niet onderbreken. Wat doe je? A: Je zet de journalist op straat door je beveiligers en gaat door met de speech. B: Je zegt tegen de journalist dat hij dan gezellig met Spaanstaligen moet omgaan. C: Je nodigt de journalist uit voor een interview en gaat door met de speech. D: Je gaat in discussie met de journalist.
  - a. Het goede antwoord is C.
  - b. Donald Trump koos D, B en toen A. Zie o.a.: <http://www.demorgen.be/buitenland/donald-trump-struikelt-van-blunder-naar-blunder-b3a10458/> (video na tekst)
11. De pers is er achter gekomen dat je je privémail hebt gebruikt om berichten te versturen. Deze informatie is gehackt en je had je werkmail moeten gebruiken. Wat doe je? A: Je ontkent alles en hoopt dat deze storm over waait. B: Je bekent en bied je excuses aan. C: Je zegt dat dit niet illegaal was. D: Je zegt dat er geen geheime informatie in de mails stond.
  - a. Het goede antwoord is B.
  - b. Hillary Clinton koos eerst A, toen D en toen C. Zie: <http://www.nu.nl/buitenland/4095425/hillary-clinton-ontkent-fouten-bij-gebruik-privemail.html>

Een compilatie van deze en meer blunders: https://www.youtube.com/watch?v=3BzlVM_zYs0

Verschil tussen het spel en de werkelijkheid

Het spel is een sterk vereenvoudigd model van de werkelijkheid tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Dat betekent dat een aantal zaken in de praktijk iets anders gaan. Hieronder een overzicht:

- Heel belangrijk zijn de zogeheten ***primaries***. Dat zijn de voorverkiezingen waar-mee de kandidaat per politieke partij wordt bepaald. In Nederland bepaalt de politieke partij van te voren wie er allemaal kandidaat kunnen zijn, maar in de VS bepalen kandidaten dat zelf. Er vinden dan in alle 50 staten verkiezingen plaats waarmee het een snelle afvalrace wordt: de meeste kandidaten moeten al na een paar verkiezingen stoppen. Ook deze beschrijving is te kort, de werkelijkheid is nog weer wat complexer.
- Het speelbord is **vereenvoudigd** door enkele staten blauw en rood te maken. Dat zijn staten waarvan we uitgaan dat de kiesmannen weer helemaal naar het blauwe of rode kamp gaan. In werkelijkheid weten we dat niet zeker, maar wel bijna zeker.
- Er is nog een vereenvoudiging: sommige staten zijn **uitzonderingen** op het meerderheidsstelsel en werken met een proportioneel stelsel, net als in Nederland.
- De **strategie** is in het echt ook iets complexer, maar toch ook eenvoudig. Een Democratische kandidaat moet zijn of haar best doen om zoveel mogelijk kiezers te laten stemmen. Dat komt omdat de meeste Amerikanen zich verbonden voelen met de Democrats. **Partijvoorkeur** (*party affiliation*) is in de VS de belangrijkste bepalende factor voor het kiezen voor een kandidaat. De Democraten roepen dan ook vooral minderheden (afro-americans, hispanics, vakbondsleden) op om te stemmen. De vraag is dus alleen of men komt opdagen bij het stemhokje. De Republikeinen doen het vooral goed bij de rijkere witte kiezers. Zij moeten hun best doen om 55% van hen te winnen. Deze groep stemt vaker dan minderheden.
- De belangrijkste bepalende factor in het kiezen tussen kandidaten ligt in de partijvoorkeur van de kiezer, maar daarnaast spelen nog twee factoren een rol: het vermeende **karakter** (geloofwaardigheid) van de kandidaat en de belangrijke thema's (***issues***) bij de verkiezingen. Als het belangrijkste onderwerp van de verkiezingen een typisch onderwerp is waar de Republikeinen zich op hebben geprofileerd, krijgt de Republikeinse kandidaat weer wat meer kiezers op de hand. Voorbeelden hiervan zijn in het spel verwerkt bij de kaartjes.
- Het is natuurlijk schitterend om een debat te organiseren als onderdeel van het spel, maar we hebben besloten om het niet nog langer en groter te maken. Voel je vrij dit voorafgaand aan het spel te organiseren. Wat ook leuk is, is met leerlingen een American Breakfast organiseren vroeg in de ochtend van de uitslagdag.
- Tot slot is er nog de mogelijkheid van een ***third candidate*** – een onafhankelijke (*independent*) kandidaat. We hebben bewust gekozen deze optie niet mee te nemen in het spel, omdat het enige effect dat zo'n derde kandidaat heeft, het weggapen van stemmen van één van de andere kandidaten is. Het is dus gewoon niet leuk om een ***third candidate*** te zijn en bovendien moet er dan in het spel met ***issues*** worden gewerkt, inhoudelijk. Dat past meer bij de Nederlandse verkiezingen. Op de Seneca Toetsenbank vind je een coalitieonderhandelingspel van Lukas Jan Scheijgrond.

Feedback

We vragen u eventuele feedback te versturen naar Seneca Burgerschap: servicehuis@senecaburgerschap.nl Niet alleen zijn we geïnteresseerd in verbeterpunten, maar ook in het delen van (leuke leerzame) ervaringen, foto's of filmpjes. En wilt u in de toekomst mee-werken met het ontwikkelen of uittesten van lesmateriaal of heeft u zelf een aanbod, schroom dan niet om contact met ons op te nemen.

Bronnen

Boeken

- Janda et al, The Challenge of Democracy (1990).
- Nigel Bowles, The Government and Politics of the United States (1993)
- Nelson W. Polsby & Aaron Wildavsky, Presidential Elections 9th ed. (1996)

Internet

Alle internet bronnen geraadpleegd in augustus 2016.

- <http://www.alternet.org/election-2016/8-dumbest-presidential-campaign-blunders-modern-political-history>
- <http://time.com/4036109/memorable-moments-presidential-debates/>
- <http://edition.cnn.com/2012/09/28/opinion/brazile-debates-overrated/index.html>
- http://www.huffingtonpost.com/austin-ostro/the-electoral-tie-what-a-b_2002964.html
- https://en.wikipedia.org/wiki/Red_states_and_blue_states
- <http://www.gallup.com/poll/15370/party-affiliation.aspx>
- <http://www.politico.com>
- <http://www.270towin.com/>